

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

10. června 2021 *

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana spotřebitelů – Směrnice 93/13/EHS – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Smlouva o hypotečním úvěru v cizí měně (švýcarský frank) – Článek 4 odst. 2 – Hlavní předmět smlouvy – Ujednání vystavující dlužníka kurzovému riziku – Požadavky srozumitelnosti a transparentnosti – Článek 3 odst. 1 – Významná nerovnováha – Článek 5 – Sepsání smluvního ujednání jasným a srozumitelným jazykem“

Ve věci C-609/19,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím tribunal d'instance de Lagny-sur-Marne (soud prvního stupně v Lagny-sur-Marne, Francie) ze dne 2. srpna 2019, došlým Soudnímu dvoru dne 13. srpna 2019, v řízení

BNP Paribas Personal Finance SA

proti

VE,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení J.-C. Bonichot, předseda senátu, R. Silva de Lapuerta, místopředsedkyně Soudního dvora vykonávající funkci soudkyně prvního senátu, C. Toader, M. Safjan a N. Jääskinen (zpravodaj), soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: V. Giacobbo, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 28. října 2020,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za BNP Paribas Personal Finance SA P. Metaisem a P. Spinosim, avocats,
- za VE C. Constantin-Valletem a M. Le Botem, avocats,
- za francouzskou vládu A.-L. Desjonquères a E. Toutainem, jako zmocněnci,
- za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi C. Valero jakož i N. Ruiz Garcíem a M. Van Hoofem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: francouzština.

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generální advokátky, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 3 a 4 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, a oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi BNP Paribas Personal Finance SA a VE, jehož předmětem je údajná zneužívající povaha ujednání obsažených ve smlouvě o hypotečním úvěru v cizí měně uzavřené těmito dvěma stranami ve věci v původním řízení, která zejména stanoví, že pevné splátky budou započteny přednostně na úroky a že za účelem splacení salda účtu bude prodloužena doba platnosti této smlouvy a zvýší se částky měsíčních splátek.

Právní rámec

- 3 Šestnáctý bod odůvodnění směrnice 93/13 zní takto:

„vzhledem k tomu, že posouzení zneužívající povahy smluvních ujednání podle zvolených obecných kritérií, zejména v činnostech prodeje nebo poskytování, které mají veřejnoprávní povahu a které poskytují kolektivní služby se zohledněním solidarity mezi uživateli, musí být doplněno o prostředek k celkovému hodnocení různých dotčených zájmů; že to staví do popředí požadavek poctivosti; že při posuzování poctivosti musí být brán zvláštní ohled na sílu vyjednávacích pozic stran, na to, zda měl spotřebitel nějakou pohnutku k tomu, aby souhlasil s ujednáním, a zda zboží bylo dodáno nebo služby poskytnuty na zvláštní objednávku spotřebitele; že požadavek poctivosti může být uspokojen prodávajícím nebo poskytovatelem, jestliže jedná poctivě a spravedlivě s druhou stranou, jejíž oprávněné zájmy musí vzít v úvahu“.

- 4 Článek 1 odst. 2 této směrnice stanoví:

„Smluvní ujednání, která odrážejí závazné právní a správní předpisy a ustanovení nebo zásady mezinárodních úmluv, jejichž stranami jsou členské státy nebo [Evropská unie], zejména v oblasti dopravy, nejsou předmětem ustanovení této směrnice.“

- 5 Článek 3 uvedené směrnice zní následovně:

„1. Smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, je považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.

2. Ujednání je vždy považováno za nesjednané individuálně, jestliže bylo sepsáno předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na obsah ujednání, zejména v souvislosti se smlouvou uzavíranou adhezním způsobem.

[...]“

6 Článek 4 téže směrnice stanoví:

„1. Aniž je dotčen článek 7, posuzuje se zneužívající povaha smluvního ujednání s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s ohledem na všechny okolnosti v době uzavření smlouvy, které provázely její uzavření, a na všechna ostatní ujednání smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází.

2. Posouzení zneužívající povahy smluvních ujednání se netýká vymezení hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti mezi cenou a odměnou na straně jedné a službami nebo zbožím poskytovaným jako protiplnění na straně druhé, pokud jsou tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem.“

7 Článek 5 směrnice 93/13 stanoví:

„V případě smluv, v nichž jsou všechna nebo některá ujednání nabízená spotřebiteli předložena písemně, musí být tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem. Při pochybnosti o významu některého ujednání se použije výklad, který je pro spotřebitele nejpříznivější. [...]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

8 Notářským zápisem ze dne 10. března 2009 nabyli VE a jeho manželka nemovitost a za tímto účelem uzavřeli se společností BNP Paribas Personal Finance smlouvu o hypotečním úvěru v cizí měně nazvanou „Helvet Immo“.

9 Tato smlouva stanovila sjednání úvěru se sazbou ve výši 4,95 %, který měl být v zásadě splacen v 276 pevných splátkách a byl vyjádřen ve švýcarských francích a splatný v eurech. Ke dni uzavření dané smlouvy činila výše úvěru 143 421,53 eura, tedy 216 566,51 švýcarských franků.

10 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že uvedená smlouva stanovila za účelem úhrady úroků a umoření jistiny splácení v pevných měsíčních splátkách stanovených v eurech a jejich směnu na švýcarské franky. Náklady spojené s úvěrem, jako je pojištění, byly účtovány v eurech.

11 Smlouva dotčená ve věci v původním řízení obsahovala konkrétně tato smluvní ujednání:

- doba trvání úvěru bude prodloužena o pět let a splátky stanovené v eurech budou započteny přednostně na úroky, pokud vývoj parity zvýší pro dlužníka náklady na úvěr;
- pokud ponechání částek úhrad v eurech neumožní uhradit celé saldo účtu v původní zbývající době splatnosti prodloužené o pět let, zvýší se částka měsíčních splátek.

12 V důsledku nesplacených měsíčních splátek bylo rozhodnuto o splatnosti celého úvěru a exekuční soudce tribunal de grande instance de Libourne (soud prvního stupně v Libourne, Francie) nařídil dne 16. ledna 2015 nedobrovolnou dražbu dotyčné nemovitosti.

13 Dne 12. ledna 2017 podala společnost BNP Paribas Personal Finance k předkládacímu soudu návrh na výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy VE. Tato bankovní instituce zejména navrhovala výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy VE v částce 234 182,61 eura, tj. 185 695,26 eura z titulu jistiny a 48 487,35 eura z titulu úroků, nákladů a příslušenství.

14 Před uvedeným soudem společnost BNP Paribas Personal Finance namítá, že návrhy, ve kterých VE tvrdí, že některá ujednání úvěrové smlouvy dotčené ve věci v původním řízení mají zneužívající povahu, jsou nepřijatelné, jelikož jsou promlčené a v každém případě neopodstatněné. Tato bankovní instituce zejména tvrdí, že VE byl informován o změnách směnného kurzu a o jejich důsledcích na umořování úvěru dotčeného ve věci v původním řízení.

- 15 VE má za to, že ho společnost BNP Paribas Personal Finance uvedla v omyl, pokud jde o povahu úvěrové smlouvy dotčené ve věci v původním řízení, jelikož ho tato smlouva vystavila neomezenému kurzovému riziku. Konkrétně se VE domáhá určení neplatnosti této smlouvy, jakož i zamítnutí návrhu této bankovní instituce na výkon rozhodnutí srážkami z jeho mzdy. Podpůrně tvrdí, že výše pohledávky musí být snížena z důvodu zneužívající povahy konkludentního ujednání o indexaci, ujednání týkajících se měny účtu a platební měny, ujednání o umořování a o nákupní opci obsažených v uvedené smlouvě, jakož i z důvodu absence zmínky o „kurzovém riziku“ v této smlouvě.
- 16 Předkládající soud uvádí, že úvěrová smlouva dotčená ve věci v původním řízení obsahuje několik ujednání, která jsou součástí mechanismu konverze cizí měny, jež vedou k tomu, že kurzové riziko je zahrnuto do měsíčních splátek placených spotřebitelem. Tato ustanovení se týkají pravidel započtení plateb na úroky, fungování účtů ve švýcarských francích (měna účtu) a v eurech (platební měna), jakož i prodloužení doby úvěru o pět let.
- 17 V této souvislosti si předkládající soud klade otázku ohledně prostoru pro uvážení, kterým disponuje, pokud jde o přezkum ujednání úvěrové smlouvy dotčené ve věci v původním řízení. Zejména se pozastavuje nad tím, zda je třeba tato ujednání považovat za nedělitelný celek, který tvoří hlavní předmět této smlouvy, a která z tohoto důvodu nemohou být kvalifikována jako zneužívající, jelikož jsou jasná a srozumitelná, nebo naopak, zda je třeba mít za to, že tato ujednání mohou být individuálně považována za zneužívající s výjimkou ujednání upravujícího splacení úvěru v cizí měně, jak vyplývá z judikatury Soudního dvora.
- 18 Pokud jde o posouzení jasnosti a srozumitelnosti smluvního ujednání, předkládající soud uvádí, že VE obdržel před sjednáním úvěru dotčeného ve věci v původním řízení značné množství informací, jimiž byl ujišťován zejména o stabilní povaze parity mezi eurem a švýcarským frankem. Kurzové riziko, které vyplývá z kombinovaného použití několika ujednání úvěrové smlouvy dotčené ve věci v původním řízení, nebylo v této smlouvě nijak zmíněno.
- 19 Předkládající soud dále upřesňuje, že vnitrostátní právní předpisy a judikatura vybízejí soud k tomu, aby posuzoval nabídku úvěru objektivně, například s odkazem na číselné simulace dokládající vliv vývoje parity mezi eurem a cizími měnami na náklady na dotyčný úvěr. V tomto rámci se předkládající soud zamýšlí nad rozsahem pojmu „transparentnost“, jak je vykládán Soudním dvorem, a nad informacemi, které musí být předány dlužníkovi neznalému hospodářských prognóz, jež mohou mít dopad na vývoj uvedených parit a na rizika s nimi spojená. V tomto ohledu vyvstává rovněž otázka posouzení poctivosti prodávajícího nebo poskytovatele s ohledem na jejich odborné znalosti, pokud jde o analýzu některých předvídatelných vývojų.
- 20 Za těchto podmínek se tribunal d'instance de Lagny-sur-Marne (soud prvního stupně v Lagny-sur-Marne, Francie) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí být [čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13] vykládán v tom smyslu, že ujednání – bez toho, aby byla posouzena izolovaně – která stanoví splácení v pevných splátkách započítávaných přednostně na úroky, prodloužení doby platnosti smlouvy a zvýšení úhrad za účelem splacení salda účtu, přičemž toto saldo se může značně zvýšit v důsledku změn parity, tvoří hlavní předmět smlouvy o úvěru denominovaného v cizí měně a splatného v národní měně?
- 2) Musí být [čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13] vykládán v tom smyslu, že ujednání, která stanoví splácení v pevných splátkách započítávaných přednostně na úroky, prodloužení doby platnosti smlouvy a zvýšení úhrad za účelem splacení salda účtu, jež se může značně zvýšit v důsledku změn parity, vytváří významnou nerovnováhu mezi právy a povinnostmi stran smlouvy, zejména proto, že vystavují spotřebitele neúměrnému kurzovému riziku?

- 3) Musí být článek 4 směrnice 93/13 vykládán v tom smyslu, že ukládá, aby byl jasný a srozumitelný charakter ujednání smlouvy o úvěru denominovaném v cizí měně a splatném v národní měně posuzován s ohledem na předvídatelný ekonomický kontext v okamžiku uzavření smlouvy, konkrétně v projednávané věci na dopady hospodářských potíží let 2007 až 2009 na změny směnného kurzu, s přihlédnutím k profesionálním znalostem a dovednostem poskytovatele úvěru a jeho poctivosti?
- 4) Musí být článek 4 směrnice 93/13 vykládán v tom smyslu, že ukládá, aby byl jasný a srozumitelný charakter ujednání smlouvy o úvěru denominovaném v cizí měně a splatném v národní měně posuzován s ohledem na to, zda poskytovatel úvěru, disponující profesionálními znalostmi a dovednostmi, poskytl spotřebiteli informace, zejména v podobě výpočtů, výlučně objektivní a abstraktní, nezohledňující ekonomický kontext, jenž může mít dopad na změny směnného kurzu?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 21 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 vykládán v tom smyslu, že pojem „hlavní předmět smlouvy“ ve smyslu tohoto ustanovení zahrnuje ujednání úvěrové smlouvy, která stanoví splácení v pevných splátkách započítávaných přednostně na úroky, jakož i prodloužení doby platnosti této smlouvy a zvýšení částky měsíčních splátek za účelem splacení salda účtu.
- 22 Společnost BNP Paribas Personal Finance tvrdí, že na základě čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13 se ustanovení této směrnice nemohou vztahovat na ujednání, které stanoví, že platby v pevných splátkách budou přednostně započteny na úroky. Toto ujednání totiž odráží ustanovení článku 1343-1 francouzského občanského zákoníku a vztahuje se na strany standardně, tj. pokud se nedohodly jinak.
- 23 Pokud je přitom soudu členského státu předložen spor týkající se údajně zneužívajícího smluvního ujednání, které odráží dispozitivní ustanovení vnitrostátního práva, musí tento soud přednostně přezkoumat vliv vyloučení z působnosti směrnice 93/13, které je stanoveno v jejím čl. 1 odst. 2, a nikoliv vliv výjimky z posouzení zneužívající povahy smluvního ujednání stanovené v čl. 4 odst. 2 uvedené směrnice (usnesení ze dne 14. dubna 2021, Credit Europe Ipotecar IFN a další, C-364/19, EU:C:2021:306, bod 42).
- 24 Článek 1 odst. 2 směrnice 93/13 vylučuje ze své působnosti smluvní ujednání, která odrážejí „závazné právní a správní předpisy“.
- 25 V tomto ohledu Soudní dvůr již rozhodl, že tento výraz se vztahuje nejen na ustanovení vnitrostátního práva, jež se použijí na smluvní strany imperativně a bez ohledu na jejich volbu, ale i na ta, která se použijí subsidiárně, tj. v případě neexistence odlišného ujednání mezi smluvními stranami v tomto ohledu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 26. března 2020, Mikrokasa a Revenue Niestandardyzowane Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, C-779/18, EU:C:2020:236, body 50 až 53, jakož i ze dne 9. července 2020, Banca Transilvania, C-81/19, EU:C:2020:532, body 23 až 25 a 28).
- 26 Z toho vyplývá, že předkládajícímu soudu přísluší, aby ještě před tím, než přezkoumá dopad výjimky z posouzení zneužívající povahy smluvních ujednání stanovené v čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13, ověřil, zda ujednání, které stanoví, že platby v pevných splátkách budou přednostně započteny na úroky, je vyloučeno z působnosti směrnice 93/13 na základě jejího čl. 1 odst. 2.

- 27 Po tomto objasnění je třeba uvést, pokud jde o pojem „hlavní předmět smlouvy“ ve smyslu čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13, jehož se týká první otázka, že podle tohoto ustanovení se posouzení zneužívající povahy smluvních ujednání netýká vymezení hlavního předmětu této smlouvy, ani přiměřenosti mezi cenou a odměnou na straně jedné a poskytovanými službami nebo dodávaným zbožím jako protiplnění na straně druhé, pokud jsou tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem. Soud tedy může přezkoumat zneužívající povahu ujednání, které se týká vymezení hlavního předmětu smlouvy, pouze tehdy, pokud toto ujednání není jasné a srozumitelné.
- 28 Soudní dvůr v tomto ohledu rozhodl, že čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 stanoví výjimku z mechanismu věcného přezkumu zneužívajících ujednání stanoveného v rámci systému ochrany spotřebitele zavedeného touto směrnicí, a proto je třeba vykládat toto ustanovení striktně (rozsudek ze dne 20. září 2017, Andriuc a další, C-186/16, EU:C:2017:703, bod 34, jakož i citovaná judikatura).
- 29 Pokud jde o kategorii smluvních ujednání spadajících pod pojem „hlavní předmět smlouvy“ ve smyslu čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13, Soudní dvůr rovněž rozhodl, že je třeba za taková ujednání považovat ta, která stanoví hlavní plnění této smlouvy a jako taková ji charakterizují. Naproti tomu ujednání mající ve vztahu k ujednáním definujícím samotnou podstatu smluvního vztahu doplňkový charakter nemohou pod tento pojem spadat (rozsudek ze dne 3. října 2019, Kiss a CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, bod 32, jakož i citovaná judikatura).
- 30 Předkládajícímu soudu přísluší, aby s ohledem na povahu, obecnou systematiku a ustanovení úvěrové smlouvy dotčené ve věci v původním řízení, jakož i právní a věcné souvislosti, do kterých je tato smlouva zasazena, posoudil, zda jsou ujednání, jichž se týká první předběžná otázka, podstatným prvkem plnění dlužníka spočívajícího ve splácení částky, kterou mu věřitel poskytl (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. října 2019, Kiss a CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, bod 33, jakož i citovaná judikatura).
- 31 Soudnímu dvoru nicméně přísluší, aby z čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 vyvodil kritéria, která se na takové posouzení uplatní (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. září 2017, Andriuc a další, C-186/16, EU:C:2017:703, bod 33).
- 32 V tomto ohledu, pokud jde o úvěrové smlouvy v cizí měně a splatné v národní měně, Soudní dvůr upřesnil, že vyloučení posouzení zneužívající povahy ujednání týkající se přiměřenosti mezi cenou nebo odměnou na straně jedné a poskytovanými službami nebo dodávaným zbožím jako protihodnoty na straně druhé se nemůže použít na ujednání, která se omezují na určení převodního kursu cizí měny, v níž je úvěrová smlouva vyjádřena, pro účely stanovení výše splátek, aniž by však byla věřitelem v rámci tohoto stanovení poskytnuta jakákoliv směnná služba, a neobsahují tudíž žádnou „odměnu“, jejíž přiměřenost jakožto protihodnoty věřitelem poskytovaného plnění nemůže být podle čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 předmětem posouzení zneužívající povahy (rozsudek ze dne 30. dubna 2014, Kásler a Káslerová, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 58).
- 33 Soudní dvůr však také vyjasnil, avšak toto zjištění neomezil pouze na úvěrové smlouvy v cizí měně a splatné v téže měně, že smluvní ujednání o kurzovém riziku vymezují hlavní předmět této smlouvy (zejména viz rozsudky ze dne 20. září 2018, OTP Bank a OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, bod 68, jakož i citovaná judikatura, a ze dne 14. března 2019, Dunai, C-118/17, EU:C:2019:207, bod 48).
- 34 V projednávané věci ujednání úvěrové smlouvy dotčené ve věci v původním řízení, která jsou součástí mechanismu konverze cizí měny, vedou k tomu, že kurzové riziko je zahrnuto do měsíčních splátek hrazených dlužníkem. Ujednání uvedená v první otázce se týkají pravidel započtení plateb na úroky, fungování účtů ve švýcarských francích (měna účtu), a v eurech (platební měna), jakož i prodloužení doby úvěru o pět let.

- 35 V této souvislosti je třeba podotknout, že prostřednictvím úvěrové smlouvy se věřitel zavazuje zejména k tomu, že dlužníku poskytne určitou peněžitou částku, a dlužník se zavazuje zejména k tomu, že tuto částku, která bývá zpravidla navýšena o úroky, splatí ve stanovených lhůtách. Hlavní plnění takové smlouvy se tedy týká peněžité částky, která musí být určena uvedením měn, v nichž má být úvěr poskytnut a splacen, které jsou v ní stanoveny. Skutečnost, že úvěr musí být splacen v určité měně, se tudíž v zásadě neváže ke způsobu platby, který je akcesorický, nýbrž k samotné podstatě závazku dlužníka, čímž představuje podstatnou náležitost smlouvy o úvěru (rozsudek ze dne 20. září 2017, *Andriuc a další*, C-186/16, EU:C:2017:703, bod 38).
- 36 I když jsou smluvní ujednání uvedená v první otázce součástí finančního mechanismu, který vyjadřuje kurzové riziko charakterizující úvěr v cizí měně a splatný v národní měně, nevztahují se přímo k půjčené částce nebo úrokům z úvěru, které mají být splaceny, ani ke stanovení měny účtu nebo platební měny. Tato ujednání totiž upravují důsledky změny parity tím, že upřesňují pravidla o splácení použitelná v závislosti na změnách směnného kurzu, takže je lze považovat za vedlejší platební podmínky, které nejsou součástí „hlavního předmětu smlouvy“ ve smyslu čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13.
- 37 Z informací poskytnutých předkládajícím soudem však vyplývá, že ujednání týkající se podmínek splácení úvěru dotčeného ve věci v původním řízení materializují kurzové riziko vyplývající ze změn parity mezi měnou účtu a platební měnou, jakož i s nimi související úrokové sazby, která charakterizuje tento úvěr.
- 38 Je tedy na předkládajícím soudu, aby s ohledem na kritéria stanovená v bodech 32 až 37 tohoto rozsudku posoudil, zda ujednání smlouvy dotčené ve věci v původním řízení, která stanoví splácení v pevných splátkách započítávaných přednostně na úroky, jakož i prodloužení doby platnosti této smlouvy a zvýšení částky měsíčních splátek za účelem splacení salda účtu, a materializují tak kurzové riziko, se váží k samotné podstatě závazku dlužníka splatit částku poskytnutou věřitelem.
- 39 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že ustanovení úvěrové smlouvy, která stanoví splácení v pevných splátkách započítávaných přednostně na úroky, jakož i prodloužení doby platnosti této smlouvy a zvýšení částky měsíčních splátek za účelem splacení salda účtu, spadají pod toto ustanovení v případě, že tato ujednání stanoví podstatný prvek charakterizující uvedenou smlouvu.

Ke třetí a čtvrté otázce

- 40 Podstatou třetí a čtvrté otázky předkládajícího soudu, které je třeba posoudit společně před posouzením druhé otázky, je, zda musí být čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 vykládán v tom smyslu, že v rámci smlouvy o úvěru v cizí měně je požadavek transparentnosti ujednání této smlouvy, která stanoví splácení v pevných splátkách započítávaných přednostně na úroky, jakož i prodloužení doby platnosti této smlouvy a zvýšení částky měsíčních splátek za účelem splacení salda účtu, splněn, pokud poskytovatel úvěru poskytl spotřebiteli objektivní a abstraktní informace týkající se dopadu možného zvýšení nebo snížení hodnoty eura ve vztahu k cizí měně na finanční závazky tohoto spotřebitele, avšak tento poskytovatel spotřebiteli nesdělil informace týkající se hospodářských souvislostí, které mohou mít vliv na změny směnného kurzu.
- 41 Podle ustálené judikatury týkající se požadavku transparentnosti mají informace o smluvních podmínkách a důsledcích uzavření smlouvy poskytnuté před tímto uzavřením pro spotřebitele zásadní význam. Zejména na základě těchto informací se spotřebitel rozhoduje, zda chce být smluvně vázán podmínkami, které prodávající nebo poskytovatel služeb vyhotovil předem (rozsudek ze dne 3. března 2020, *Gómez del Moral Guasch*, C-125/18, EU:C:2020:138, bod 49 a citovaná judikatura).

- 42 Z toho vyplývá, že požadavek transparentnosti smluvních ujednání, jak vyplývá z čl. 4 odst. 2 a článku 5 směrnice 93/13, nemůže být omezen na pouhou srozumitelnost těchto ujednání z formálního a gramatického hlediska. Vzhledem k tomu, že systém ochrany zavedený uvedenou směrnicí vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli zejména z hlediska úrovně informovanosti, musí být tento požadavek na jasný a srozumitelný jazyk smluvních ujednání, a tedy na transparentnost, stanovený toutéž směrnicí vykládán široce (rozsudek ze dne 3. března 2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, bod 50 a citovaná judikatura).
- 43 Uvedený požadavek tedy musí být chápán tak, že vyžaduje nejen, aby dotyčné ujednání bylo pro spotřebitele srozumitelné z formálního a gramatického hlediska, ale rovněž aby průměrnému běžně informovanému a přiměřeně pozornému a obezřetnému spotřebiteli umožnilo porozumět konkrétnímu fungování tohoto ujednání a posoudit tak na základě přesných a srozumitelných kritérií potenciálně významné ekonomické důsledky tohoto ujednání pro jeho finanční závazky (rozsudek ze dne 3. března 2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, bod 51 a citovaná judikatura).
- 44 Znamená to zejména, že smlouva musí transparentním způsobem popisovat konkrétní fungování mechanismu, na nějž odkazuje dotčené ujednání, jakož případně i vztah mezi tímto mechanismem a mechanismem stanoveným dalšími ujednáními, tak aby tomuto spotřebiteli byla poskytnuta možnost vyhodnotit na základě přesných a srozumitelných kritérií ekonomické důsledky, které z toho pro něj vyplývají (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. ledna 2021, Dexia Nederland, C-229/19 a C-289/19, EU:C:2021:68, bod 50 a citovaná judikatura).
- 45 Otázku, zda byl v projednávaném případě dodržen požadavek transparentnosti, musí předkládající soud posoudit ve světle všech relevantních skutkových okolností, mezi něž patří reklama a informace poskytnuté v rámci sjednávání úvěrové smlouvy dotčené ve věci v původním řízení, a to nejen samotným poskytovatelem úvěru, ale i jakoukoli jinou osobou, která se jménem tohoto poskytovatele podílela na nabízení dotyčného úvěru.
- 46 Přesněji řečeno je na vnitrostátním soudu, aby zohlednil všechny okolnosti, za nichž byla smlouva uzavřena, a ověřil, zda byly v dané věci sděleny spotřebiteli všechny informace, jež mohou mít vliv na rozsah jeho závazku a umožňují mu posoudit zejména celkové náklady úvěru. Při tomto posouzení hraje rozhodující roli jednak otázka, zda jsou ujednání této smlouvy sepsána jasným a srozumitelným jazykem, takže umožňují průměrnému spotřebiteli, jak je popsán v bodě 43 tohoto rozsudku, vyhodnotit takové náklady, a jednak okolnost, zda v úvěrové smlouvě nechybí informace považované za podstatné s ohledem na povahu zboží či služeb, které jsou předmětem této smlouvy (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. března 2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, bod 52 a citovaná judikatura).
- 47 V projednávaném případě předkládající soud uvádí, že VE obdržel značné množství informací před sjednáním úvěru dotčeného ve věci v původním řízení. Upřesňuje však, že tyto informace byly založeny na předpokladu, že parita mezi eurem a švýcarským frankem zůstane stabilní. Kurzové riziko však nebylo vůbec zmíněno.
- 48 Pokud jde o smlouvy o úvěru v cizí měně, jako je smlouva dotčená ve věci v původním řízení, je třeba zaprvé konstatovat, že pro účely uvedeného posouzení jsou relevantní všechny informace poskytnuté poskytovatelem úvěru, jejichž cílem je objasnit spotřebiteli fungování směnného mechanismu a s ním související riziko. Skutečnostmi zvláštního významu jsou upřesnění týkající se rizik, kterým čelí dlužník v případě vážného znehodnocení měny, která je zákonným platidlem členského státu, ve kterém má dlužník bydliště, a zvýšení zahraniční úrokové sazby.

- 49 V tomto ohledu, jak zdůraznila Evropská rada pro systémová rizika ve svém doporučení ESRB/2011/1 ze dne 21. září 2011 o poskytování úvěrů v cizích měnách (Úř. věst. 2011, C 342, s. 1), musí finanční instituce poskytnout dlužníkům dostatečné informace, které jim umožní přijmout informovaná a obezřetná rozhodnutí a které by měly přinejmenším zahrnovat informace o vlivu vážného znehodnocení zákonného platidla členského státu, v němž má dlužník bydliště, a zvýšení zahraniční úrokové míry na jeho splátky (Doporučení A – Informovanost dlužníků o rizicích, bod 1) (rozsudek ze dne 20. září 2018, OTP Bank a OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, bod 74, jakož i citovaná judikatura).
- 50 Soudní dvůr zejména uvedl, že dlužník musí být jasně informován o tom, že uzavřením smlouvy o úvěru v cizí měně se vystavuje riziku, že pro něj bude finančně obtížné vypořádat se se změnou směnného kurzu v případě poklesu kurzu měny, v níž mu plynou příjmy. Mimoto musí poskytovatel úvěru vysvětlit možné výkyvy směnného kurzu a rizika plynoucí z uzavření takové smlouvy (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. září 2018, OTP Bank a OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, bod 75, jakož i citovaná judikatura).
- 51 Z toho vyplývá, že za účelem splnění požadavku transparentnosti musí být informace poskytované poskytovatelem úvěru takové, aby průměrnému běžně informovanému a přiměřeně pozornému a obezřetnému spotřebiteli umožnily pochopit nejen, že v závislosti na změnách směnného kurzu může mít vývoj parity mezi měnou účtu a platební měnou nepříznivé důsledky pro jeho finanční závazky, ale pochopit i skutečné riziko, kterému je v souvislosti s úvěrem v cizí měně vystaven po celou dobu trvání smlouvy v případě vážného znehodnocení měny, v níž mu plynou příjmy, ve srovnání s měnou účtu.
- 52 V tomto rámci je třeba upřesnit, že číselné simulace, na které odkazuje předkládající soud, mohou představovat užitečnou informaci, pokud se zakládají na dostatečných a přesných údajích a pokud obsahují objektivní posouzení, která jsou spotřebiteli sdělena jasným a srozumitelným způsobem. Pouze za těchto podmínek mohou takové simulace umožnit prodávajícímu nebo poskytovateli upozornit spotřebitele na riziko potenciálně vážných negativních ekonomických důsledků daných smluvními ujednáními. Stejně jako jakákoli jiná informace týkající se rozsahu závazku spotřebitele sdělená prodávajícím nebo poskytovatelem musí přitom číselné simulace přispět k tomu, aby tento spotřebitel pochopil skutečný rozsah dlouhodobého rizika spojeného s možnými změnami směnného kurzu, a tedy rizik vyplývajících z uzavření smlouvy o úvěru v cizí měně.
- 53 V rámci smlouvy o úvěru v cizí měně, na základě které je spotřebitel vystaven kurzovému riziku, tedy nemůže splnit požadavek transparentnosti sdělení informací tomuto spotřebiteli, byť početných, pokud jsou založeny na předpokladu, že parita mezi měnou účtu a platební měnou zůstane po celou dobu platnosti této smlouvy stabilní. Tak je tomu zejména tehdy, když spotřebitel nebyl prodávajícím nebo poskytovatelem upozorněn na hospodářský kontext, který může mít dopad na změny směnného kurzu, takže spotřebitel nebyl schopen konkrétně pochopit případné závažné důsledky, které může mít sjednání úvěru v cizí měně na jeho finanční situaci.
- 54 Zadruhé, pro účely posouzení uvedeného v bodě 46 tohoto rozsudku je rovněž jedním z relevantních skutečností jazyk, který používá finanční instituce v předmluvních a smluvních dokumentech. Zejména absence výrazů nebo vysvětlení, které by příjemce úvěru výslovně upozornily na existenci konkrétních rizik spojených se smlouvami o úvěru v cizí měně, může potvrdit, že požadavek transparentnosti, jak vyplývá zejména z čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13, není splněn.
- 55 Konečně zatřetí je třeba připomenout, že konstatování nekalého charakteru obchodní praxe, o kterém účastníci původního řízení diskutovali na jednání před Soudním dvorem, může rovněž představovat jeden z prvků, na jejichž základě může vnitrostátní soud postavit své posouzení zneužívající povahy smluvních ujednání smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. března 2012, Pereničová a Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, bod 43).

- 56 Avšak pouze na základě tohoto prvku nelze automaticky konstatovat, že požadavek transparentnosti, který vyplývá z čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13, není splněn, jelikož tato otázka musí být zkoumána na základě všech konkrétních okolností projednávaného případu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. března 2012, Pereničová a Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, bod 44, jakož i citovaná judikatura).
- 57 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na třetí a čtvrtou otázku odpovědět tak, že čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že v rámci smlouvy o úvěru v cizí měně je požadavek transparentnosti ujednání této smlouvy, která stanoví splácení v pevných splátkách započítávaných přednostně na úroky, jakož i prodloužení doby platnosti této smlouvy a zvýšení částky měsíčních splátek za účelem splacení salda účtu, splněn, pokud poskytovatel úvěru poskytl spotřebiteli přesné a dostatečné informace, které průměrnému běžně informovanému a přiměřeně pozornému a obezřetnému spotřebiteli umožní porozumět konkrétnímu fungování dotčeného finančního mechanismu a posoudit tak riziko potenciálně vážných negativních ekonomických důsledků takových ujednání pro jeho finanční závazky po celou dobu trvání této smlouvy.

K druhé otázce

- 58 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 vykládán v tom smyslu, že ujednání úvěrové smlouvy, která stanoví splácení v pevných splátkách započítávaných přednostně na úroky, jakož i prodloužení doby platnosti této smlouvy a zvýšení částky měsíčních splátek za účelem splacení salda účtu, jež se může značně zvýšit v důsledku změn parity mezi měnou účtu a platební měnou, způsobují významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z této smlouvy, v neprospěch spotřebitele, pokud tato ujednání vystavují spotřebitele neúměrnému kurzovnímu riziku.
- 59 Je třeba především připomenout, že podle čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 je individuálně nesjednané ujednání smlouvy uzavřené mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.
- 60 Je třeba rovněž upřesnit, že podle ustálené judikatury se pravomoc Soudního dvora vztahuje na výklad kritérií, která vnitrostátní soud může nebo musí použít při přezkumu smluvního ujednání s ohledem na ustanovení této směrnice, a zejména při přezkumu případné zneužívající povahy ujednání ve smyslu čl. 3 odst. 1 uvedené směrnice, přičemž je věcí uvedeného soudu, aby rozhodl o konkrétní kvalifikaci konkrétního smluvního ujednání v závislosti na okolnostech daného případu. Z toho vyplývá, že se Soudní dvůr musí omezit na to, že předkládajícímu soudu poskytne vodítka, která by posledně uvedený měl zohlednit při posuzování zneužívající povahy dotyčného ujednání (rozsudek ze dne 3. září 2020, Profi Credit Polska, C-84/19, C-222/19 a C-252/19, EU:C:2020:631, bod 91, jakož i citovaná judikatura).
- 61 Co se týče posouzení zneužívající povahy smluvního ujednání, přísluší vnitrostátnímu soudu, aby s přihlédnutím ke kritériím uvedeným v čl. 3 odst. 1 a článku 5 směrnice 93/13 určil, zda vzhledem ke konkrétním okolnostem projednávané věci splňuje takové ujednání požadavky poctivosti, vyváženosti a transparentnosti stanovené touto směrnicí (zejména viz rozsudek ze dne 7. listopadu 2019, Profi Credit Polska, C-419/18 a C-483/18, EU:C:2019:930, bod 53, jakož i citovaná judikatura).
- 62 Transparentnost smluvního ujednání, jak ji vyžaduje článek 5 směrnice 93/13, je tedy jedním z prvků, které je třeba zohlednit v rámci posouzení zneužívající povahy tohoto ujednání, které musí provést vnitrostátní soud podle čl. 3 odst. 1 této směrnice (rozsudek ze dne 3. října 2019, Kiss a CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, bod 49, jakož i citovaná judikatura).

- 63 V projednávaném případě smluvní ujednání dotčená ve věci v původním řízení, vložená do smlouvy o úvěru v cizí měně, stanoví splácení v pevných splátkách započítávaných přednostně na úroky, jakož i prodloužení doby platnosti této smlouvy a zvýšení částky měsíčních splátek za účelem splacení salda účtu, jež se může značně zvýšit v důsledku změn parity mezi měnou účtu a platební měnou. Na základě takových ujednání tedy v případě značného znehodnocení národní měny v poměru k cizí měně nese kurzové riziko spotřebitel.
- 64 V tomto ohledu z judikatury Soudního dvora vyplývá, že v rámci takové smlouvy o úvěru v cizí měně, jako je smlouva dotčená ve věci v původním řízení, musí vnitrostátní soud posoudit s ohledem na všechny okolnosti věci v původním řízení a s přihlédnutím zejména k odborným zkušenostem a znalostem poskytovatele úvěru, pokud jde o možné změny směnného kurzu a rizika plynoucí z uzavření smlouvy o úvěru v cizí měně, na prvním místě možné nedodržení požadavku poctivosti a poté existenci případné významné nerovnováhy ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. září 2017, *Andriuc* a další, C-186/16, EU:C:2017:703, bod 56).
- 65 Pokud jde o požadavek poctivosti, je třeba uvést, jak vyplývá z šestnáctého bodu odůvodnění směrnice 93/13, že v rámci tohoto posouzení musí být brán ohled zejména na sílu vyjednávacích pozic stran a na to, zda měl spotřebitel nějakou pohnutku k tomu, aby souhlasil s daným ujednáním.
- 66 Pokud jde o otázku, zda ujednání v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dotčené smlouvy, v neprospěch spotřebitele, musí vnitrostátní soud ověřit, zda prodávající nebo poskytovatel, který jedná se spotřebitelem poctivě a přiměřeně, mohl rozumně očekávat, že by spotřebitel s takovým ujednáním souhlasil po předchozím individuálním vyjednávání (zejména viz rozsudek ze dne 3. září 2020, *Profi Credit Polska*, C-84/19, C-222/19 a C-252/19, EU:C:2020:631, bod 93, jakož i citovaná judikatura).
- 67 Pro posouzení, zda taková smluvní ujednání, jako jsou ujednání dotčená ve věci v původním řízení, způsobují významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran úvěrové smlouvy, která obsahuje tato ujednání, v neprospěch spotřebitele, je tudíž třeba zohlednit všechny okolnosti, které mohl poskytovatel úvěru v okamžiku uzavření této smlouvy znát, a to zejména s ohledem na jeho odborné znalosti, pokud jde o možné změny směnného kurzu a rizika spojená se sjednáním takového úvěru, které mohou mít vliv na následné plnění smlouvy a právní postavení spotřebitele.
- 68 S ohledem na znalosti prodávajícího nebo poskytovatele, které se týkají předpokládaného hospodářského kontextu, jenž může mít dopad na změny směnných kurzů, lepší prostředky tohoto obchodníka k předjímání kurzového rizika, které se může projevit kdykoli během doby platnosti smlouvy, jakož i značné riziko týkající se změn směnných kurzů, které taková smluvní ujednání, jako jsou ujednání dotčená ve věci v původním řízení, přenášejí na spotřebitele, je třeba mít za to, že taková ujednání mohou vést k významné nerovnováze v právech a povinnostech stran vyplývajících z dané úvěrové smlouvy, v neprospěch spotřebitele.
- 69 S výhradou ověření, která musí provést předkládající soud, totiž smluvní ujednání dotčená ve věci v původním řízení podle všeho přenášejí na spotřebitele v rozsahu, v němž poskytovatel úvěru nedodržel požadavek transparentnosti vůči tomuto spotřebiteli, riziko, jež je neúměrné poskytnutým plněním a výši poskytnutého úvěru, neboť použití těchto ujednání má za následek, že spotřebitel musí nést náklady na vývoj směnných kurzů v čase. V závislosti na tomto vývoji se tento spotřebitel může ocitnout v situaci, kdy je na jedné straně výše nesplaceného kapitálu v platební měně, v tomto případě v eurech, podstatně vyšší než původně vypůjčená částka a na druhé straně měsíční splátky pokrývají téměř výhradně pouze úroky. To platí zejména v případě, kdy toto zvýšení nesplaceného kapitálu v národní měně není vyváжено rozdílem mezi úrokovou sazbou v cizí měně a v národní měně, přičemž je třeba upřesnit, že existence tohoto rozdílu představuje pro věřitele hlavní výhodu úvěru v cizí měně.

- 70 Za takových podmínek by nebylo možné mít zejména s ohledem na požadavek transparentnosti, který vyplývá z článku 5 směrnice 93/13, za to, že prodávající nebo poskytovatel mohl při transparentním zacházení se spotřebitelem rozumně očekávat, že posledně uvedený bude po individuálním vyjednávání souhlasit s takovými ujednáními (obdobně viz rozsudek ze dne 3. září 2020, Profi Credit Polska, C-84/19, C-222/19 a C-252/19, EU:C:2020:631, bod 96), což však přísluší ověřit předkládajícímu soudu.
- 71 S ohledem na výše uvedené je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že ujednání úvěrové smlouvy, která stanoví splácení v pevných splátkách započítávaných přednostně na úroky, jakož i prodloužení doby platnosti této smlouvy a zvýšení částky měsíčních splátek za účelem splacení salda účtu, jež se může značně zvýšit v důsledku změn parity mezi měnou účtu a platební měnou, mohou způsobit významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z této smlouvy, v neprospěch spotřebitele, pokud poskytovatel úvěru nemohl rozumně očekávat, že by spotřebitel po předchozím individuálním vyjednávání přijal neúměrné kurzové riziko vyplývající z takových ujednání, a to při splnění požadavku transparentnosti vůči spotřebiteli.

K nákladům řízení

- 72 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 4 odst. 2 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládán v tom smyslu, že ustanovení úvěrové smlouvy, která stanoví splácení v pevných splátkách započítávaných přednostně na úroky, jakož i prodloužení doby platnosti této smlouvy a zvýšení částky měsíčních splátek za účelem splacení salda účtu, spadají pod toto ustanovení v případě, že tato ujednání stanoví podstatný prvek charakterizující uvedenou smlouvu.
- 2) Článek 4 odst. 2 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že v rámci smlouvy o úvěru v cizí měně je požadavek transparentnosti ujednání této smlouvy, která stanoví splácení v pevných splátkách započítávaných přednostně na úroky, jakož i prodloužení doby platnosti této smlouvy a zvýšení částky měsíčních splátek za účelem splacení salda účtu, splněn, pokud poskytovatel úvěru poskytl spotřebiteli přesné a dostatečné informace, které průměrnému běžně informovanému a přiměřeně pozornému a obezřetnému spotřebiteli umožní porozumět konkrétnímu fungování dotčeného finančního mechanismu a posoudit tak riziko potenciálně vážných negativních ekonomických důsledků takových ujednání pro jeho finanční závazky po celou dobu trvání této smlouvy.
- 3) Článek 3 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že ujednání úvěrové smlouvy, která stanoví splácení v pevných splátkách započítávaných přednostně na úroky, jakož i prodloužení doby trvání této smlouvy a zvýšení částky měsíčních splátek za účelem splacení salda účtu, jež se může značně zvýšit v důsledku změn parity mezi měnou účtu a platební měnou, mohou způsobit významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z této smlouvy, v neprospěch spotřebitele, pokud poskytovatel úvěru nemohl rozumně očekávat, že by spotřebitel po předchozím individuálním vyjednávání přijal neúměrné kurzové riziko vyplývající z takových ujednání, a to při splnění požadavku transparentnosti vůči spotřebiteli.

Podpisy.